

ECONOMISCHE BOND. ALGEMEEN WERKPROGRAM VOOR GEMEENTERADEN.

Het onderstaande Werkprogram heeft alleen ten doel de algemeene richting aan te geven, in welke naar het oordeel van den E. B. de gemeentepolitiek behoort te worden geleid. Waar er zooveel verschil is in aard en in omvang der gemeenten, kunnen onmogelijk alle punten van toepassing zijn op alle soorten van gemeenten, welke ons land kent. Onderstaand program moet dan ook worden opgevat als speciaal bestemd voor die gemeenten, waarin de vraagstukken van socialen aard in verband met de tegenwoordige tijdsomstandigheden het dringendst om oplossing vragen.

Een program, dat geschikt is voor alle gemeenten, laat zich niet denken en het kan ook niet de bedoeling zijn, dat leden van gemeenteraden, door den E. B. gecandideerd, verplicht zouden zijn overal en speciaal ook in de kleinere gemeenten op het in toepassing brengen van alle punten aan te dringen. Aan de bedoelde gemeenteraadsleden moet worden overgelaten in verband met hunne bekendheid met plaatselijke toestanden te beslissen — behoudens hunne verantwoordelijkheid tegenover degenen, die hen afvaardigden — welke punten in hun gemeente al dan niet van belang zijn.

De Gemeente als Werkgeefster.

a. Arbeidsvoorwaarden worden niet vastgesteld dan na overleg met de werknemers-organisaties.

De gemeente verlieze daarbij niet uit het oog, dat het haar plicht is aan particuliere werkgevers ten voorbeeld te strekken, doch ook dat zij bij de belooning van haar geleverden arbeid de maatschappelijke beteekenis van dien arbeid tot richtsnoer nemen moet.

Zij voere den 8-urigen werkdag in en den vrijen Zaterdagmiddag, voor zoover een en ander mogelijk is in verband met de eischen der verschillende diensten; voorts treffe zij een billijke regeling omtrent jaarlijksch verlof.

b. Arbeidsgeschillen worden onderworpen aan bemiddelingsbureaux en scheidsgerechten, samengesteld uit evenveel vertegenwoordigers van de organisaties van het gemeentepersoneel als van het gemeentebestuur en met een onpartijdigen voorzitter.

Openbare Werken.

In de bestekken van door haar aan te besteden werken of leveranties of onder de voorwaarden voor concessies neme de gemeente bepalingen op omtrent het uit te keeren minimum-loon en een arbeidsduur van 8 uur en verder zooveel mogelijk bepalingen als onder *a* en *b* genoemd.

Zij wake in één woord over de belangen van hen die indirect in haar dienst werkzaam zijn.

Gemeentebedrijven.

a. Bij de gemeentebedrijven mag het maken van winst niet op den voorgrond staan.

De levering van water geschiede nimmer boven den kostprijs. Ook streve de gemeente er naar gas en electriciteit tegen den kostenden prijs te leveren, echter zal hierop, wanneer de toestand der gemeentefinanciën het noodzakelijk maakt, een zeer matige winst mogen worden gelegd.

In den kostprijs zal steeds begrepen moeten zijn een billijke som voor rente en afschrijving en voor de vorming van een krachtig reservekapitaal, zooals dat voor het bedrijf wordt noodig geacht.

b. De gemeente exploiteere slechts bedrijven met een monopolistisch karakter alsmede ondernemingen en inrichtingen van algemeen nut.

De gemeente bevordere zooveel mogelijk het particulier initiatief.

De oprichting van gemeentewinkels worde tegengegaan en met de bijzondere belangen van den middenstand worde rekening gehouden.

Gemeentelijke Grondpolitiek.

a. Uitbreiding van het grondbezit der gemeente.

Ter bevordering van een gezonde groei der gemeente en ter voorkoming van particuliere speculatie in bouwterreinen streve de gemeente ernaar den eigendom te verkrijgen niet alleen van bouwgrond in de kom dergemeente, maar van alle terreinen, die door hun ligging binnen afzienbaren tijd voor bouwterrein in aanmerking komen.

Uitgifte van gemeentegrond geschiede bij voorkeur in erfpacht.

b. Ter voorziening in het woningvraagstuk is een krachtige uitvoering der Woningwet geboden; aan opruiming van onbewoonbare woningen worde krachtig de hand gehouden; de gemeente steune zooveel mogelijk het initiatief van particulieren om te geraken tot den aanbouw van nieuwe woningen in voldoende getal.

Zoo dikwijls het particulier initiatief tekort schiet, neme de gemeente zelf de verbetering der volkshuisvesting, zoowel wat den aanbouw van arbeiderswoningen betreft, als dien van woningen voor middenstanders en met hen maatschappelijk gelijkstaanden, met kracht en voortvarendheid ter hand.

Onderwijs.

a. Ter bevordering van het onderwijs regele de gemeente de bezoldiging van het onderwijzend personeel, voorzooover dit niet uitsluitend door het Rijk wordt bezoldigd, in verband met de groote beteekenis van dit ambt, zoodanig dat hooge eischen kunnen worden gesteld aan bekwaamheid en algemeene ontwikkeling.

Zij make bij gelijke bekwaamheid en geschiktheid geen verschil tusschen mannelijke en vrouwelijke onderwijskrachten, bij indienstneming, bevordering en salariering.

b. De organisatie eener school en de omvang van haar onderwijs zij uitsluitend afhankelijk van de bevattelijkheid en de bestemming harer leerlingen en volstrekt onafhankelijk van het schoolgeld. Ook de maatregelen van hygiëne, het aantal leerlingen per klasse, etc. behooren onafhankelijk van het schoolgeld te worden vastgesteld.

c. De gemeente opene ruime gelegenheid voor voortgezet en herhalingsonderwijs, richte scholen op voor voorbereidend onderwijs, die aan hooge eischen van hygiëne voldoen en subsidieere gelijk-ingerichte bijzondere.

d. Ter uitvoering van art. 35 der Leerplichtwet verstreke de gemeente hetzij rechtstreeks, hetzij door subsidieeren van het particuliere initiatief, voeding en kleeding aan de schoolgaande kinderen, die bij gebrek daaraan de school zouden verzuimen.

e. De gemeente bevordere zooveel in haar macht is het vakonderwijs voor jongens en meisjes en bevordere daartoe de oprichting van instellingen door ambachts-, land- en tuinbouwonderwijs en handelonderwijs met

inbegrip van warenkennis benevens voor onderwijs aan varensgezellen en richte voor meisjes scholen in voor kook- en huishoudonderwijs.

Naast de opleiding tot goede en degelijke vaklieden opene de gemeente voor jongens en meisjes de gelegenheid tot het volgen van voortgezet vakonderwijs, waarbij den meerbegaafden de theoretische kennis wordt bijgebracht die zij als voorlieden noodig hebben.

f. Met handhaving van een behoorlijk gezag, noodig tot verkrijging van een correcte en nauwgezette plichtsbetrachting worde aan de klasseonderwijzers en aan de vertegenwoordigers van de ouders der leerlingen invloed gegeven op het onderwijs, voorzoover de wet dit toelaat.

g. De oprichting van Lycea, Hoogere Burgerscholen, Gymnasia en inrichtingen voor middelbaar technisch- en handelsonderwijs worde in grootere gemeenten zooveel mogelijk bevorderd, zoolang hierin niet door het Rijk wordt voorzien.

Op alle gemeentelijke of door de gemeente gesubsidieerde inrichtingen van onderwijs worden kinderen van on- en minvermogens, die van voldoende aanleg en ijver blijk geven, kosteloos of tegen verminderd schoolgeld toegelaten en de noodige leermiddelen worden hun kosteloos verstrekt.

h. In de leerprogramma's der scholen, zoowel lagere als middelbare, worde tegen overlading gewaakt en zorg gedragen voor een zooveel mogelijk practisch onderwijs, waarbij o. a. een ruime plaats worde toebedeeld aan de kennis omtrent onze Koloniën.

Aan de lichamelijke opvoeding worde zoowel op lagere als op middelbare scholen door gymnastiek, sport, spel en zwemonderwijs alle aandacht geschonken.

Financiën.

a. Schoolgeldheffing geschiede naar draagkracht en rekening houdende met de grootte der gezinnen.

b. Wanneer het belastinggebied van de gemeenten zal zijn verruimd, worde de werkelijk genoten waardevermeerdering van onroerend goed in particulier bezit belast, voor zoover die waardevermeerdering is ontstaan door handelingen of werken der gemeente in het openbaar

belang ; in dezelfde gevallen worde bij waardevermindering teruggave verleend van reeds betaalde belasting.

c. Teneinde den belastingdruk zoo billijk mogelijk te verdeelen, make men de heffing der gemeentebelastingen progressief, voor zoover de aard der belastingen en de wet dit toelaten en de verhoudingen in de gemeente er zich niet tegen verzetten.

d. Voor gemeentebedrijven, -werken en inrichtingen worde een commercieele boekhouding gevoerd.

Volksgezondheid en -ontwikkeling.

a. In het belang der volksgezondheid drage de gemeente

o. a. zorg voor :

nauwgezette contrôle op eet- en drinkwaren en andere handelswaren ;

het verkrijgbaar stellen van goed drinkwater ;

het inrichten van een reinigings- en ontsmettingsdienst ;

het oprichten van bad- en zweminrichtingen en gelegenheid voor schoolbaden ;

maatregelen bij besmettelijke ziekten ;

en verder zooveel mogelijk o. a. voor :

een doelmatige rioleering ;

het inrichten van lokalen, waar vrouwen haar wasch kunnen doen ;

de oprichting van volksgaarkeukens en kosthuizen ;

de aanstelling van mannelijke zoowel als vrouwelijke schoolartsen en verpleegsters ;

de beschikbaarstelling van terreinen voor openluchtspelen en kinderspeeltuinen ;

de opleiding van kraamvrouwverpleegsters ; waar noodig

de verbetering van zieken- en kraamvrouwverpleging ;

tijdelijke verzorging van krankzinnigen en het nemen van maatregelen voor eerste hulp bij ongelukken.

De gemeente bevordere de oprichting van en steune vereenigingen tot bestrijding van tuberculose en drankmisbruik, alsmede poliklinieken voor geslachtsziekten.

b. De gemeente bevordere de oprichting en instandhouding van openbare leesalen en verleene steun aan vereenigingen, welke ten doel hebben den kunstzin van het volk te verhoogen.

Het nemen van sociaal-economische maatregelen.

a. De gemeente stelle openbare arbeidsbeurzen in en bevordere in overleg met de organisaties van belanghebbenden de arbeidsbemiddeling en de bestrijding der werkloosheid en hare gevolgen.

b. De gemeente bevordere krachtig de vermeerdering der productie van voedsel voor eigen gebruik, onder meer door het beschikbaar stellen aan arbeiders en met hen gelijk te stellen ingezetenen van voor tuinbouw geschikte terreinen. Zij verschaffe daarbij alle gewenschte hulp en voorlichting.

c. De gemeente zorgde voor de oprichting en instandhouding van een doelmatige brandweer.

d. De gemeente bevordere de oprichting en instandhouding van inrichtingen voor de verzorging van ouden van dagen, armen en weezen.

e. Ter voorkoming van werkloosheid vervroegde de gemeente, voor zooveel noodig en mogelijk, de uitvoering van gemeentewerken, als wegeaanleg, verbetering van wegen, ontginning van daarvoor in aanmerking komende terreinen, etc. etc.

f. De gemeente bevordere de oprichting van en steunde vereenigingen, die zich met de uitvoering der Landarbeiderswet belasten.

Waar zulke vereenigingen ontbreken, neme de gemeente zelf die maatregelen, waartoe deze wet haar de bevoegdheid verleent.
